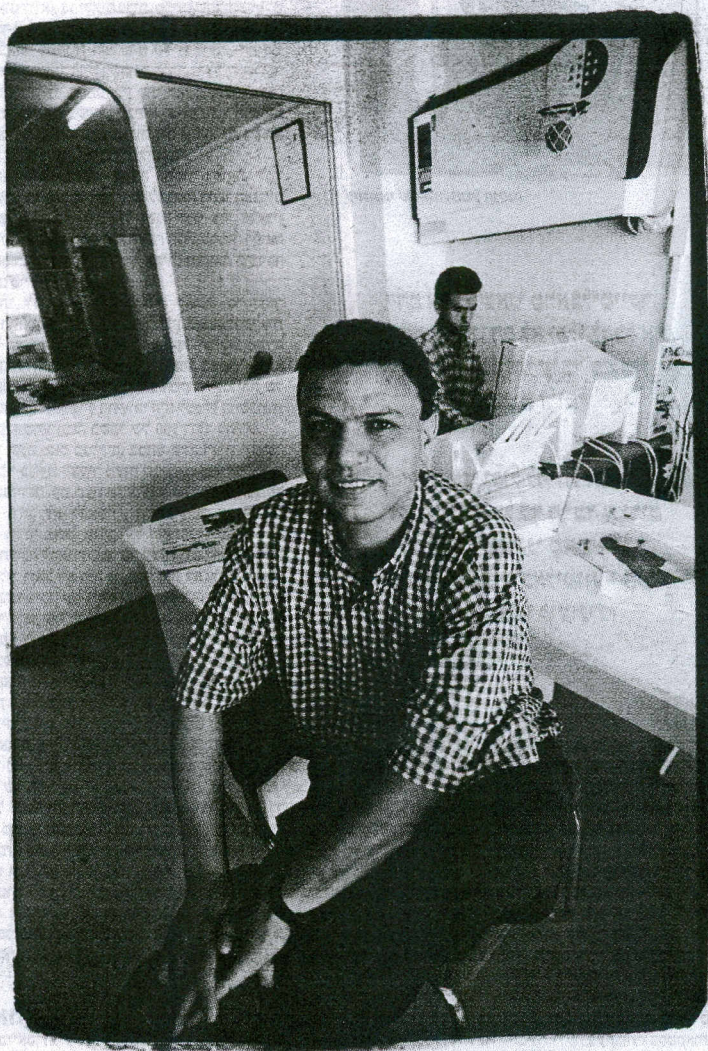

אזור הדמדומים

גדעון לוי ♦ צילומים: מיקי קרצמן

טאהר שריטה במשרדו בעזה. רצה ללמוד רומא, נאלץ להסתפק בהנדסה חקלאית

חופש העיתונות של טאהר שריטה, חתן פרס חופש העיתונות הבינלאומי, מוגבל ל-360 קמ"ר בלבד, שטחה של רצועת עזה. זה תחום העיסוק ששלטונות ישראל מאפשרים לו, אלא אם כן יוסי שריד מתערב

ט

אהר שריטה הוא עיתונאי בינלאומי. ביינלאומי כל כך שהוא מייצג עולם ומלואו: רשתות טלוויזיה אמריקאיות המשרדות מחוץ אל חוף וסוכנויות אירוד פיות ועיתונים יפנים, סייביאס ובייביסי דרויטרס ו"ניו יורק טיימס" – כל השמות הגדולים. בינלאומי כל כך, ויש לו רק בעיה קטנה אחת: חופש התנועה שלו מוגבל לכדי נסיעה של כמה ק"מ צפונה או דרומה, מערבה או מזרחה, כאורכה ורוחבה של רצועת עזה. כבר ארבע שנים שיש ראל הכריוו עליו "מנוע יציאה". אסור לו לצאת לחו"ל, למערכת של מעסיקו; אסור לו לצאת לירושלים או לתל אביב, למשרדיום המקומיים; אסור לו לצאת לגדה המערבית, שם נמצאים כמה ממקורותיו; ואסור לו לנסוע לירושלים המזרחית, שם חיות ארבע אחיותיו וכל משפחתה של אשתו הירושלמית.

מנוע יציאה, אסור לטאהר שריטה לצאת מגבולות רצועת עזה, כמו ליריבות עותים אחרים. אלא שהסתירה בין עיסוקו החופשי ומעסיקו חובקי העולם לבין עולמו שהוצר עד כדי 360 קמ"ר, בין היותו עיתונאי לבין חופש התנועה הכמעט אפסי שלו, מבודילה אותו מיתר מנועי היציאה ברצועה, שאותם רנה ישראל, בדרך כלל בשרר רחיות, למין מעצור בית מרחב. בפעם האחרונה שיצא מעזה, היה זה לפני כמה שנים כשהיה בדרך לארצות הברית, כאורחה הירשמי של סוכנות ההסברה האמריקאית. אלמלא התערב או יוסי שריד למענו, גם נסיעה זאת הייתה נמנעת ממנו. עכשיו שואל פרקליטו, דן אסן: "איך זה מתקבל על הרעת שהסכנה הנשקפת לביטחון המדינה מיציאתו מחוץ לתחומי עזה פוחתת רק בגלל שה"כ יוסי שריד מתערב לטובתו?"

בימים הקרובים ידון בג"ץ בעתירתו של שריטה, שהוגשה באמצעות עו"ד אסן, באולם יישבו מן הסתם נציגי התקשורת העולמית. הם ידווחו למערכתיהם איך כולאת ישראל בביתו את חתן פרס חופש העיתונות הבינלאומי לשנת 1993 מטעם מכון העיתונות הלאומי בואשינגטון. ישראל מצדה שוב התעסקת בנימוקי הביטחון הישנים והטובים שלה: לשריטה יש קשרים עם החמאס – ישענו נציגיה מן הסתם, כפי שטענו בעבר – כניסתו לישראל תסכן את שלום האזור. המאסניק או לא (כנראה שלא), סיפור חייו של עיתונאי הצמרת העותי שריטה הוא לכשעצמו סיפור עיתונאי לא רצי: ממספחת הפליטים מיבנה ועד לבתי הדירות והמשרדים ההדורים על חוף ימה הכחול של עזה.

המסך ♦

לך לעזה

השלט של רויטרס מחוק מעל הכניסה למ שדרו הישן, אחד משני משרדי העיתונות שלו. במשך השנים שימש השלט הזה באנגליה מחסה חיס מפני ההיילס והשאלים. עכשיו עקרה סוכנות הירידות מכאן, ושלתה מחוק. כפתח המשרד שבסוכנות סברה נותרו רק השלט של סריביאס. משרדו החדש נמצא במי רומי בית גירודות הדרוני על חוף ימה של עזה: "בית שריטה" כבר תרוב כפתח רב הקומות המשובל. שטיחים מקיף אל קיר, חלונות פתוחים אל הים הכחול ואל לשכת הנשיאות של יאסר ערפאת ומזכירה שמקבלת את פני הבאים. שריטה מחוק בשני משרדים, ככל אחד מהם כמה עובדים.

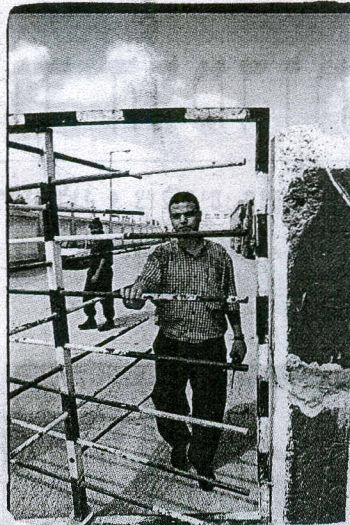
הוא נולד בשנת 1960 במרומי בית הירודות הישן שמעל משרדו הוותיק שבסוכנות סברה בעזה. אביו, הפליט מיבנה, היה אח בסוכנות הסעד והתעסוקה הפליטים "האר" (אורינו"א), 12 ילדים בבית. מכיוון שהצליח למלט סכום כסף ממוסמ מהבית האבוד, לא נזקקה המשפחה לגור בחושה באחד ממחנות הפליטים של הרצועה, והם קנו לעצמם דירה ועתיד חדש בסוכנות סברה. הילד טאהר הציטין בלימודיו, עד כי היה בין מתי המעט שזכו למלגה ללימודים גבוהים בקהיר, הבירה המאמצת. "המצבים נורא מתמדים, הם נותנים מלגות וזה נחמד, הם רק לא שואלים אותנו מה אנחנו רוצים ללמוד".

בן הפליטים שריטה, שרצה ללמוד רפואה, למד בסופו של דבר הנרסה הקלאית. לרפואה הקצו המצרים באותן שנים רק שני מקומות בשנה לבני עזה, ולאכיו של שריטה לא היה כסף לשלוח את ילדו ללמוד רפואה במקום אחר. הנה איפוא תעודת הסיום והתואר בהנרסה הקלאית: סיום הבצטינות.

"חיותי לעזה בתחושה שאהיה לפחות שר החק לאות", הוא מספר. שריטה פנה לקצין המטה לחקלאות במינהל האזרחי וסייעו לו עסקת תבילה. משרה כמנהרס חקלאי, יחד עם עוד חצי משרה כמשת"ף. הוא סירב ופנה לעבוד בבית החרושת המקומי לגלידה של קרוב משפחתו. המנהרס החקלאי היה למנהל החשבונות של נסקי השקורוביל, בשכר של 100 דולר לחודש. אחר שנה מאס כגלידה. במחוז עלה רעיון יזמרי, חסר סיכוי כמעט לצעיר מעזה שכמתו: אמריקה. "הלי כתי לשגוריות עם תעודת המעבר שלי ואחרי זמן מה קבלתי ויה, לא להאמין", הוא משחזר עכשיו את המבצע תוך גודל עולה על שפתותיו, כאילו הוא עצמו מתחשב להאמין בכך עד עצם היום הזה. כסף לכ רטיס הלך וטוב אל הלה, בכל זאת התגלגל אכשה עד ללונדון ורשם של ויסקונסי שבמילוקי. הוא נרשם ללימודי תואר שני בהנרסה מכונות. "אחרי שלוש שנים חזרתי עם כישלון - לא כסף ולא תואר". בכל זאת נחשב בשנות אמריקה שלו לשפה האנגלית ולתרבות האמריקאית. הוא היה עתיד לעשות בהם שימוש נרחב. בעזה נעשה סחר ועדי. הוא קנה בשמים בעירי ומכר אותם בשיעורם; קנה חולצות בירושלים ומכרן בעזה.

הוא נשא את אחת מנכונת ירושלים לאשה וחיו עמוד ההגת בגל בין החולצות בלשמים החולים. אלא שפעם התמנו עינו בגלית של שבעוען "אסינרטה" מנכונת, שהיה מונח למכיר רה אצל מוכר העיתונים בשער שכס, ובו מודעת דרושים: העיתון מתחפש שוב בעזה. הוא טיפלן לעורך, לטיפש משוער, והיה לכתב מקומי מתמרת 350 שקל בחודש. זמן מה אחר כך גם פגש אצל העיתונאי דאוד כותאב את סגן מנהל המשרד של רויטרס בישראל, וכך נולד חוזה העבודה השני. לשריטה היה מה ביצירה לרויטרס: אנגלית שוטפת ומכשיר טלפון בבית, שני מוצרים נרדדים בעזה של אותם ימים. אבל אלמלא פרצה האינתיפאדה היה שריטה נשאר עיתונאי קטן.

יום אחד בא לעזה בוב סיימון, סיימון, זמן מה האגרי של סריביאס, הגיע 9- בדצמבר 1987 לכמה ימים לרצועה, להכיר סיפור על המוקש שאיש לא הפך בו. שריטה התבקש לעזור לו בתרגום ובליכוי. סיימון בעל החושים המהודרדים הורה לו מיד: "קח אחי עכשיו לג'בלייה". אלו היו שעותיה הראשונות של האינתיפאדה ובג'בלייה החל הכל. שם גם החלה העבודה העיתונאית האמתית של הנגה והמלווה, המיד נוס והרוכב שריטה; שם גם היה מעצרו הראשון. א"ל של גדל", הוא זוכר את שמו, יורי אסל, הבחין בו ביום השני להמחמת בולאית הסריביאס: "הוא שאל אותי 'מין אינו אית', בנין אותה, ובמרתית שריטה: 'מה אתה עושה כאן? אני עדי תונאי'. עיתונאי מעולה! לא יכול להיות". וזה תמצית כל הסרי שלי - עיתונאי מעולה! לא יכול להיות". הוא עצמו אחי ביום השני לאינתיפאדה היה שריטה נשאר עיתונאי ופקי

עיתונאי שריטה. מנוע יצאה

"הם אמרו שאני טראבלמייקר, עושה צרות. הם לא יכלו לשביל העובדה שעזתי עובד בשביל עיתונים זרים"

"איך אני יכול להיות המאס, אני שיש לי כל כך הרבה חברים ישראלים, שאינני מאמין בדת, שאינני מאמין באלימות - איך ייתכן שאני קיצוני?"

דתי עליהם לסגור את חנויותיהם כדי שאנשי הסיביאס יוכלו לצלם. אבל השוק כבר היה גורר ממילא. אני גרלתי בבית שבו לימדו שאסור לשקף. אז למה ששקף? החנויות היו סגורות. אבל סא"ל זאב עצר אותי ליומים רבים סיימון, שהוא גבר אמרי, תי נוסה למנוע את מעצרי ואחר כך לא עזב את עזה עד ששודר ררתי".

מאז רבו מעצרו. "הם אמרו שאני טראבלמייקר, עושה צרות. הם לא יכלו לשביל את העובדה שעזתי עובד בשביל עדי עיתונים זרים". עד אז היה רק עיתונאי בינלאומי אחד בעזה, הקשיש חיכמאת ברואק, בעל חנות ספרים מקומית. שריטה הכניס ממר חדש של עיתונות. הוא ריחף לטובים שבעיתוני העולם הישר ממקורי האינתיפאדה, הוא העביר את תכני הכרז וס למערכת, הוא שידר מכתוב פליטים ובעיקר תיודת את תכני העולם איפה נמצאים הספרים החמים ביותר. לפעמים היתה שירת מכונית של כתבים דולקת בעקבותיו בסמטאות עזה, ברדד לעוד סיפור. "לא למדתי עיתונות, לא ב'אל אדאס' ולא ב'אל פג'ר". אני למדתי לכתוב רק עובדות, מראה עיניים". בליכת היה בא צה"ל ונוקס את נקמתו. פעם הורו לו קצינים לנקוט את הרובה הזה שבסוכנות סברה שבו אנתנו נמצאים כעת. לנקוט? רק תוך שימוש בירי. לילה של ניקה וניקה, "זר כור" די מקובל בימי האינתיפאדה. בוקר היה הרחוב נקי, אבל את ההשפלה הוא נושא אתו עד היום: שהוא מספר את סיפור הלילה הזוה, מתכונמת פניו. כך גם כשהוא מספר משהו על השפלה מינית שבעברה אחותו. הוא לא מוביל לפרט.

תוקפת מלחמת המפרץ חשב שב'אל אדאס' הוא המאבק בשריי 40: שי מעצרו וחקירתו בחמש לסיוע לחמאס. ביתר פירוט: חשד למתן מספר הפקס של סוכנות רויטרס לפעיל מואס;

החוקת מכשיר פקס ללא רשיון; שימוש בפקס ללא היתר; ופרסום ספר על חללי האינתיפאדה. הנה הספר: ספר זיכרון מאובק על 55 מתלדיהם, בדיוק כמו מאות דומים לו שיצאו בישראל. התיק נסגר.

"הם שאלו אותי למקורותי וסריבתי למסור להם. זאת היתה הבעיה. הם ידעו היטב שאני עיתונאי. אז הם יצאו להרוס את המוניטין המקצועיים שלי. הם רק רצו שאומר שאני תומך בארגון כלשהו, כדי להרוס את הקריירה שלי. רק לומר למעסיקי: הנה האיש שללכם תומך בחמאס או בג'האד. אבל אני מכיר היטב את הגבול הדק בין להיות פעיל פוליטי לבין להיות עיתונאי. אני לא מוכן לחצות את הגבול הדק הזה ולהרוס את כל הקריירה שלי ואת שמי הטוב".

באותם ימים לא היה לחמאס בעזה קשר עם אף עדי תונאי. "הם הבינו באלומות, אבל לא בתקשורת", אומר עכשיו שריטה. חלוקת כרונים נעשתה באותה תקופה בעייתית יותר ויותר, כי מחלקי הכרונים נעצרו ונחקרו, ואז גילו בחמאס שפרסום נוסח של כרון אחת בעיתון אפטיטיו יותר ממאות כרונים ברוחב שריטה, שלא מכחיש שהחמאס, וגם גרדיו עז אדיין אל קאסם וחג' יואד האיסלאמי, שימשו לו מקורות מידע עיתר נאים, "כך צר מערכת קשרים ענפה עם הארגון. לתקף מה ממושכת הוא היה העיתונאי היחיד בשטח שהחמאס וחג' יואד כסחו בו". "הם סמכו עלי כי הייתי בלתי תלוי". כך הפך גם לעדל של השב"כ.

בדצמבר 1992 שוב באו לקחתו מביתו באמצע הליל. הוא הובא לכלא עזה ושם הוכנס לתא אחד עם עוד 14 אנשים, כולם פעילים מרכזיים מאור של החמאס וחג' יואד. "דאנטיס", אל הזאב, סלאמה - סלאמה סבצ מרת. ואני. שכבתי מיטה מעל דאנטיס, הוא האיש הכי מצדק בעולם, והוא שאל אותי: מה אתה עושה כאן? אזלי הם יצאו שנתווח לעיתונות?

בלילה נלקחו כל ה-15, עיניהם מכוסות וידיהם כבר לות. לאוטובוס שהחל לנוע לכיוון לא ידוע. נוסעיו חשבו שהם מובלים לקניעות, אבל האוטובוס נסע צפד מרת. ואני. שכבתי מיטה מעל דאנטיס, הוא האיש הכי מצדק בעולם, והוא שאל אותי: מה אתה עושה כאן? אזלי הם יצאו שנתווח לעיתונות?

אחר כך עוד היו שתי תקריות ידי של חיילי צה"ל שמחן ניצל לרבריו בנס. גבול הפגיעה העיקרית לחרענו היא הצלחתה של ישראל להחזיר לתרעה שהוא קשור איכשהו לחמאס. "איך אני יכול להיות המאס, אני שיש לי כל כך הרבה חברים ישראלים". שאינני מאמין בדת, שאינני מאמין באלימות - איך ייתכן שאני קיצוני? אני זקוק לכסף של החמאס? הרי אני עושה עכשיו אלפי דרי לרים בחורש מעבודתי, אז אני זקוק לחמאס?"

שריטוב שמו לפרשת הקלטת של החיילי החטוף חנשון וסקמן, שרשצה אחר כך, החשידה אותו שוב. הקלטת שצילמו החוטפים נשלחה ממשדרי רויטרס בעזה. שריטה אומר שהקלטת לא עברה דרכו, אבל המשרה הפלשתינית עצרה על כל עובדי משרד רויטרס בעזה, שריטה בתוכנם. חשודר לאחר כמה ימים, עד שנעצר שוב בידי הרשות הפלשתינית, תניית, המעס בגלל מאמר אודר על החמאס שהופיע בחתימת כתב רויטרס ברמסק. עשרה ימים היה כלוא, עד ששודר. הוא אומר שברשות ידיעיה היטב שאינו איש המאס, הנה התי מונה של ערפאת לחוק את ידו לכביות על הקיר. כן, גם השיח אחמד יאסין על הקיר, אבל זאת מונגנה מלפני עשר שנים, כששריטה בא עם בוב סיימון לראינו.

ביוני לפני שוה כתב סמנכ"ל משרד הביטחון, חיים ישראלי, ל"ח"כ נעמי חזן בענייני של שריטה: "גורמי הביטחון מתנגדים ליציאתו של הנ"ל מטעמי ביטחון. ליריעתי". רובו מינהלת התים והקישור עם הרשות הפלשתינית, יורם ברק, לא שמע אמנם את שמו של שריטה, אבל מירד לרבר גבוהה גבוהה על המאבק הגרול שעושה המת"ל שלו לאפשר חופש תנועה לעיתונאים. שלוש פעמים הנה הרובר ברק בכתש שפי מחקש ולא מחויר סלפונים להודעת הרבות שהוצאו לו.

חיון מחבל, מחבל גדול", אומר שריטה בעברית ומחייך חיון גדול בפוז המרופטת של שריטה שבתרבות עזה. כלוא ברצועה, אין לו צורך במכונית חרישה ובכל זאת הוא מתנבא: "המכונית החדשה שהזמין וגם שלים בעבודה תקועה זה שבעה חודשים כנמל אשודר. ■